

Routes in de Merindades

Route 1:

Tras la huella de nuestros antepasados
(In de voetsporen van onze voorouders)

Route 2:

La fuerza del Ebro
(De kracht van de Ebro)

Route 3:

Los orígenes de Castilla
(De oorsprong van Castilië)

Route 4:

En busca del Caballo Losino
(Op zoek naar de Losina paarden..)

Route 5:

A la sombra de la Peña
(In de schaduw van de bergtop)

Door het grote aantal toeristische trekpleisters, zowel natuurlijke als culturele, hebben we gekozen voor vijf routes in de Merindades. Door deze routes kunt u de bijzondere omgeving van de Merindades goed leren kennen. De routes hebben we uitgewerkt en zullen soms behoorlijk wat kilometers bevatten. Houd dus rekening met een volle tank en neem eten voor onderweg mee. Soms kan er uitgestapt worden en kun je een gedeelte te voet verkennen, we raden hierom geschikt schoeisel aan.

De verschillende routes zullen je leiden langs de prachtige landschappen, historische gebouwen, rivieren, valleien, kastelen, hunebedden, dorpjes, kloosters, bossen, bruggen, Romaanse kerken, huizen, natuurgebieden en het vee, dit alles allemaal te vinden in het gebied de Merindades hier in het noorden van de provincie Burgos.

De routes zijn zo uitgestippeld dat je waar je maar wilt kunt starten, wanneer je niet de hele ronde wilt doen is dit goed te doen en je kunt ook gewoon kiezen welke bezoektips je aanspreken. Bijna bij elk punt dat we hebben uitgewerkt bevindt zich een informatiebord dat nog meer uitlegt over de plek, deze zijn echter alleen in het Spaans, soms in het Engels. We beschrijven geen bezoeken aan de binnenkant van de diverse gebouwen omdat het normaal gesproken privé bezit is. De kerken kunnen echter wel vaak bezocht worden tijdens speciale openingstijden. Ook is er vaak iemand in een dorpje die de sleutel van de kerk bezit om deze te kunnen bezoeken. Dit is een kwestie van iemand aanspreken.

Casa La Sonrisa | casa rural

Calle la Iglesia PB Hedeso, num. 1 | 09212 Valle de Tobalina (Burgos) | España
tel. 0034 675 557 988 | casa.lasonrisa@gmail.com | www.casalasonrisa.es

RUTA 1- Tras la huella de nuestros antepasados (In de voetsporen van onze voorouders)

Deze route brengt ons naar de meest karakteristieke plekken van het gebied van "Las Merindades", zoals **Puentedey**, **Ojo Guareña** en de "bergbewoners 'omgeving" van **Las Machorras**.

De route die vertrekt vanaf **Villarcayo** neemt ons mee naar de Nela Vallei en het Cantabrische gebergte. Na de tocht van ongeveer 135 kilometers zal het moeilijk zijn om de charme van de bezochte plaatsen te vergeten.

In **Villarcayo** kun je de Plaza Mayor (Grote Plein), het park van "el Soto", de beroemde huizen van Santa Marina en het klooster van Santa Maria la Real de Vilena bezoeken. In het park "el Soto" kun je heerlijk zwemmen in de rivier, hier is een strandje aangelegd.

Salazar is een leuk dorpje bekend om zijn *palacios*, huizen met mooie wapens en torens. Afgezien van dat, de populaire architectuur is de moeite waard om te vermelden. We benaderen **Escano** via een slechte weg (we kunnen ook richting Ciguenza) om hier de slanke Romaanse kerk te bewonderen.

In **Nela** zullen we verrast worden door de prachtige door de rivier gemaakte natuurlijke omgeving. Naast de hermitage van **Sobrepeña** heb je ook een prachtig panoramisch uitzicht. De inwoners van **Quintanilla Valdebodres** hebben de traditionele architectuur goed bewaard gehouden. Dan hebben we er ook de waterval van "La Mea", een echte trekpleister.

De rivier de Nela heeft duizenden jaren door de kalkstenen rots gestroomd en deze is daardoor zo uitgesleten waardoor de unieke plaats genaamd **Puentedey** is ontstaan.

Boven deze indrukwekkende natuurlijke brug zien we een deel van een boerderij, een "*palacio*" en een kerk. Op weg naar **Leva** waar een beek uitmondt in het beukenbos is het genieten van de rustige en leuke plek.

De Velasco toren domineert het silhouet van **Cidad**. Een oude dolmen is te vinden op onze weg naar **Busnela**, een verlaten dorp naast de bron van de rivier de Nela. De **Engaña tunnel** die Burgos verbindt met de "Valle del Pas" in Cantabrië, wordt beschouwd als een van de langste tunnels van Europa, die van bijna zeven kilometer lang. Tegenwoordig is deze verlaten en geruïneerde tunnel het beste voorbeeld van *het vergeten land*.

Entrambosrios, als zoveel kleine dorpen van Merindad de Sotoscueva, is een goed voorbeeld van de integratie van veehouderij in het boerenlandschap.

Bij het zien van deze bevoorrechte omgeving moeten we **Ojo Guareña** zeker niet vergeten. Dit grottencomplex van wel 100 kilometer lang, is tegenwoordig een beschermd natuurgebied. De hermitage van **San Bernabe** bevat een belangrijke collectie van originele muurschilderingen. Hieronder vinden we de rivier Guareña, vormgegeven grotten en galerijen in het hart van het complex.

Vlakbij de "**Velasco**" toren vinden we de stoere huizen in het dorp **Quisicedo**.

Quintanilla del Rebollar is een van die dorpen die goed heeft gezorgd voor haar "gebouwen".

Als de route te lang is, kunnen we terug naar **Cornejo**, waardoor de rest van de route voor een andere dag bewaard blijft. In **Cornejo** wordt de droge rivierbedding van de "Trema" begrensd door solide huizen. Vanaf de weg van **Villarcayo**, kun je naar **Butrera**, de kerk hier is een van de regionale Romaanse schatten.

Door de "Plaza de Sancho Grande" vinden we het stadje **Espinosa de los Monteros**, hier bevinden zich zeer interessante defensieve gebouwen en woon- en religieuze gebouwen. Het kasteel van de Velasco of het Paleis van de Chiloeches kondigen de rijkdom verborgen achter de muren aan.

Las Machorras is het centrum van een manier van leven, in gevaar van uitsterven, is dat het leven gebaseerd is op basis van de veehouderij. We vermelden het feest van "Las Nieves" op vijf augustus. Als er wat tijd over is raden wij aan een van de bergpassen van het gebied te nemen, bijvoorbeeld **Lunada**. Het landschap is werkelijk prachtig: huisjes, graslanden en bossen zijn uniek in deze specifieke omgeving. Op de terugweg naar Villarcayo kun je stoppen in **Gayangos** een kleine plaats in de Montija. De nabijgelegen lagunes zijn een must voor vogelliefhebbers.

Casa La Sonrisa | casa rural

Calle la Iglesia PB Hedeso, num. 1 | 09212 Valle de Tobalina (Burgos) | España
tel. 0034 675 557 988 | casa.lasonrisa@gmail.com | www.casalasonrisa.es

RUTA 2 – La fuerza de Ebro (De kracht van de Ebro)

De rivier de Ebro is de belangrijkste factor die het landschap van dit gebied vormt. Zijn weg en die van haar zijrivieren zijn verenigd in een groot aantal valleien, kloven, ravijnen en watervallen. De menselijke activiteit heeft echter ook een bijdrage geleverd aan de wijziging van deze omgeving met zijn dolmen (graven), kluizen, feodale huizen, torens, Romaanse kerken en pittoreske dorpjes.

Rond het stadsplein in **Soncillo** zien we een stedelijke setting met zijn typische glazen galerieën.

Op weg naar het volgende punt passeren we de grotten van **Piscarciano** en een aantal andere interessante dorpen. Als we willen, kunnen we te voet naar een nauwe kloof Palancas naast **Lánderaves**. Van **Consortes**, een mooie plek in de vallei van Manzanedo, kunnen we genieten van een panoramisch uitzicht.

San Miguel de Cornezuelo heeft slechts een straat en de Romaanse kerk bevat een voorbeeldig houten beeld.

De prachtige Hermitage van **Argés** ligt naast de weg.

Op weg naar Valdivielso passeren we het klooster van **Rioseco** waar ooit een belangrijk klooster bestond, nu in puin en ongenaakbaar. In 2011 is er echter door een groep vrijwilligers wel weer opgeruimd, het pad beter begaanbaar gemaakt en sommige delen zijn niet meer voor de voorbijganger te bekijken. Maar het blijft zeer de moeite waard om er rond te snuffelen.

Onder de indruk zul je zijn van de Ravijn van **los Hocinos**. De kerk en de toren van **Valdenoceda** zijn een goed vooruitzicht van de schatten die ons te wachten staan in de monumentale **Valle de Valdivielso**.

Vanuit het oogpunt van **La Mazorra** hebben we het beste uitzicht op de vallei: kleine dorpjes, omringd door fruitbomen en bossen gevoed door de rivier de Ebro. In **Ahedo de Butrón** kunnen we een bezoek brengen aan een interessant en populair dorpje en een prachtige romaanse kerk.

Voordat we **Porquera de Butrón** met zijn aardappelvelden bereiken zullen we de dolmen **Cotorrita** tegenkomen.

Na het afdalen van de verrassende bergpas van La Eme krijgen we **Pesquera de Ebro** te zien, dit artistieke dorpje ligt in de kloof van de Ebro.

Tudanca de Ebro is een landelijk dorp, omringd door een uniek landschap. Het dorp heeft een artistieke uitstraling die je voelt als je door de straten loopt.

De Middeleeuwse brug van **Villaneuva Rampalay** was van cruciaal belang om de grote Ebro over te gaan. De weg naar **Bascones** is in slechte staat. Het alternatief is de weg naar **Ailanes** en **Arreba**.

Crespos is een rustig, harmonieus dorpje met een Romaanse kerk dat de moeite waard is om te bezoeken. Hierna zullen we de M623 tot **Cilleruelo de Bezana** volgen. Wanneer je de route lang genoeg vindt kun je nu terug naar **Soncillo** en laat je de resterende route voor een andere dag.

Santa Gadea heeft een populaire architectuur net zoals de andere nabijgelegen boerendorpen, met kenmerken van de huizen van Cantabrië. De Hijedo berg is hier vlakbij.

De twee wijken van **Arija** vormen een bijzonder contrast. Naast de dam van de rivier de Ebro vinden we grote stranden van fijn zand. **San Vicente de Villamezán** onderscheidt zich door zijn Romaanse kerk en hermitage. **Virtus** heeft een boerderij, een kasteel, een kerk en een overdekte jeu de boules baan, een van de weinige in Burgos. We passeren **Soncillo**. Vlakbij het onderste gedeelte van **Villabáscos** is de watervallen van Las Pisas, We moeten een klein eindje lopen om deze magische hoek te ontdekken.

Casa La Sonrisa | casa rural

Calle la Iglesia PB Hedeso, num. 1 | 09212 Valle de Tobalina (Burgos) | España
tel. 0034 675 557 988 | casa.lasonrisa@gmail.com | www.casalasonrisa.es

RUTA 3 – Los orígenes de Castilla (De oorsprong van Castilië)

Deze route leidt ons naar plaatsen waar we het glorieuze verleden van dit gebied, het ontstaan van het graafschap Castilië, doen herleven. Je moet vooral niet vergeten om het klooster van **Oña**, noch de middeleeuwse stad **Frias** als de kleine dorpjes in de Valdivielso vallei en Tobalina vallei te bezoeken.

Trespaderne en zijn verschillende vindplaatsen van allerlei gesteentes en de rivier de Ebro vormt zich een spectaculair landschap langs de route.

We beginnen in **Trespaderne** waar een aantal ontdekkingen werden gedaan in het kasteel van **Tedeja** en de necropolis (begraafplaats) van Peña. Er wordt gezegd dat deze ontdekking de inhoud van de geschiedenisboeken kan doen veranderen. De weg naar **Nofuentes** brengt ons langs **Mijangos**, een middeleeuwse omgeving waar we de architectuur moeten bewonderen. In de steile ravijn van **La Horadada** vinden we de necropolis van Peña en de kluizenaarsgrot (eremitorio) van **Tartalés de Cilla**.

Het stuwmeer van **Cereceda** is de natuurlijke toegang tot de vallei van Valdivielso: Soms wordt de toegang tot **Tartalés de los Montes** afgesneden als gevolg van landslip. De waterval is indrukwekkend.

Dan heb je **Arroyo**, een goed voorbeeld van zowel populaire als feodale architectuur. Onder de middeleeuwse straten van de hoofdstad van de vallei genaamd **Quecedo** genieten we van de harmonie van zijn *palacios*, een Nederlands woord hiervoor is *lastig want wij denken bij paleizen aan iets anders...* maar ook de huidige huizen en vestingen zijn zeer de moeite waard.

Het interessante landelijke dorp **Puentearenas** onderscheidt zich vooral om zijn Romaanse juweel **San Pedro de Tejada** gekarakteriseerd door de eenheid van stijl en dit alles in een hele mooie staat behouden.

De torens van **Quintana** worden omringd door de populaire huizen van de vallei. In **Almiñe** heb je nog een oude romaanse weg lopen, deze gaat eerst langs de Romaanse kerk en wordt omgeven door versterkte grote huizen.

In de smalle steile straatjes van **Condado** komt de route via de Valle de Valdivielso tot een einde. We passeren de kloof van **Oca** en komen in het graafschap van **Oña**.

Het klooster van **San Salvador** is, zou ik willen zeggen, bijna een verplichting om te bezoeken voor degenen die geïnteresseerd zijn in "de oorsprong van Castilla".

We bevinden ons nu enkele kilometers van een spectaculair landschap: de waterval "Molinar" in **Tobera**. Er is ook een hermitage en een prachtige oude brug.

Wanneer je doorrijdt zul je het prachtige silhouet van **Frías** aanschouwen. Parkeer de auto op de doorvoor bestemde parkeerplaats en loop door het prachtige Middeleeuwse stadje. Het Kasteel van Velasco is te bezoeken en met een beetje geluk ook de kerk van San Vicente. De smalle straatjes en prachtige huizen bieden u wat schaduw en rust. De middeleeuwse brug die boven de rivier de Ebro staat domineerde ooit de ingang van een van de mooiste plekjes van Spanje. Als de route te lang wordt kunnen we de rest voor een andere dag bewaren.

Valderrama is de hoofdstad van Partido de la Sierra in Tobalina. **Montejo de San Miguel** is een aangenaam populair dorpje. De nieuwe Hermitage van San Roque, de kerk en toren in **Quintana Martín Galindez** (hoofdstad van de vallei van Tobalina) zijn eveneens prachtig. Een bezoek aan **Herrán** is zeer de moeite waard, dit dorp verbindt de Valle de Tobalina met Valderejo in Alava (een provincie in Baskenland).

In **Hedeso** vindt je de mooie en vriendelijke Casa Rural, genaamd Casa La Sonrisa. Voor een aangenaam verblijf tijdens de nacht maar ook kun je er een heerlijk maal gebruiken.

In een dennenbos naast **Quintana María** ontdekken we een aantal laat-middeleeuwse begraafplaatsen opgegraven in de rotsen. **Cillaperlata**, een dorp aan de oever van de rivier de Ebro heeft overblijfselen van een historisch verleden. Nu gaan we weer terug naar Trespaderne en komen we weer langs de necropolis van Peña.

Casa La Sonrisa | casa rural

Calle la Iglesia PB Hedeso, num. 1 | 09212 Valle de Tobalina (Burgos) | España

tel. 0034 675 557 988 | casa.lasonrisa@gmail.com | www.casalasonrisa.es

RUTA 4 – En busca del caballo Losino (Op zoek naar de Losina paarden..)

Deze route begint in **Medina de Pomar** en is zo'n 160 kilometer. We zullen verschillende plaatsen met artistieke en natuurlijke schoonheid bezichtigen: uitstekende voorbeelden van de Romaanse kunst, spectaculaire watervallen, erfenissen van de Romeinse beschaving, frisse beukenbossen, prachtige voorbeelden van populaire architectuur en andere plaatsen van historisch belang. Als we geluk hebben zien we een exemplaar van het bedreigde paardenras van **Losa**.

Medina de Pomar is een uitstekend voorbeeld van een artistiek stadje. Zijn silhouet is zichtbaar dankzij de karakteristieke citadel van "Los Condestables", tegenwoordig veranderd in het "museum van de Merindades." Wanneer je een wandeling langs de smalle straten maakt zul je het stadhuis ontdekken, de kerk van "Santa Cruz" en het klooster van Santa Clara. In de binnenstad zien we een groot aantal huizen met edele elementen.

Torres is speciaal doordat het een mooi gehucht is en door zijn kerk.

La Cerca heeft ook nog een prachtig bewaarde oude kerk met een Romaanse apsis en het oude paleis van de Hierro Salinas en er zijn ook veel grote huizen.

Salinas del Rosio is een oud Romeins dorpje bekend om de exploitatie van de zoutmijnen en zijn populaire huizen.

Wil je een beetje meer lopen neem dan het opmerkelijke wolfspad van **Perex**.

In **San Pantaleón de Losa** zal je aandacht uitgaan naar de romaanse kapel die een hele strategische positie inneemt op de top van een heuvel dat de vorm van een schip heeft.

San Martín de Losa is een agrarische plek naast de ruïnes van een vergeten Romeinse stad. **Fresno**, het centrum van de vallei van Losa en wordt omgeven door aardappelooft. Het valt op door de overdekte jeu de boules baan.

Villalba de Losa, geboorteplaats van de stichter van Buenos Aires, Juan de Garay, behoudt een deel van de stadsmuur.

In het midden van het beukenbos van "**Monte de Santiago**", dit is overigens tot natuurlijk monument verklaard, vinden we **Fuente Santiago**. Van daaruit kunnen we lopen tot aan de spectaculaire waterval van de rivier Nervion, je bent er niet altijd zeker van om deze waterval te zien, omdat deze voor een aantal maanden per jaar droog zal staan. Een tip is dan wel om via de droge bedding naar het einde te lopen vanwaar je een prachtig uitzicht hebt.

Dan gaan we voorbij de interessante toren van **Berberana** en komen we in de provincie Alava. We bereiken **Valpuesta**, een oud bisdom, dat nog steeds zijn collegiale kerk heeft behouden en tevens zijn mooie huizen en vestingswerken.

De smalle straatjes van het landelijke dorpje **San Zadornil** leiden ons naar een Romaanse kerk.

Zeer dichtbij heb je een informatiecentrum over verschillende vogelsoorten in het natuurpark van **Valderejo** in Alava.

Een korte stop in **Quintanilla de Ojeda** is erg leuk om de middeleeuwse brug te bewonderen.

Criales is een zeer mooi dorpje, omringd door een uitgebreid dennenbos. Over de rivier de Jerea zie je wederom een mooie brug. De route is erg lang dus je kunt ook nu terug naar Medina de Pomar en bewaar je de rest van de route een andere dag. Als je de route vervolgt kom je door een smalle bergpas gevormd door de rivier Jerea. Deze rivier mondt uit in een waterval in **Pedrosa de Tobalina**.

In **Cadiñanos** zul je met weemoed kijken naar de ruïnes van het enorme Paleis van Medina Rosales.

In **Nofuentes**, de hoofdstad van Merindad de Cuesta Urria kunnen we genieten van het karakteristieke Santa Maria de Rua klooster.

In **Cebolleros** worden we verrast door het kasteel van "Las cuevas", dit kasteel werd aan het eind van de twintigste eeuw gebouwd door een persoon met de ronde stenen uit de omliggende rivieren. Het laatste voorstel om te bezichtigen is de kerk in Almedres met zijn prachtige Romaanse boogconstructie. Ook is er een schilderijenexpositie te bezoeken in een huis naast de kerk met schilderijen van een Nederlandse schilderes Rita Schimmel.

Casa La Sonrisa | casa rural

Calle la Iglesia PB Hedeso, num. 1 | 09212 Valle de Tobalina (Burgos) | España
tel. 0034 675 557 988 | casa.lasonrisa@gmail.com | www.casalasonrisa.es

RUTA 5 – A la sombra de la peña (In de schaduw van de bergtop)

Gedurende deze fantastische route kunnen we zien hoe het groene landschap dat de "**Valle de Mena**" kenmerkt contrasteert tegen de okertinten die de "**Valle de Losa**" domineren.

145 kilometer lang zullen we getuigen zijn van de harmonie tussen de kleine dorpen en hun omgeving. Watervallen, huizen, torens en Romaanse kerken bepalen het uitzicht.

We beginnen in **Villasana de Mena** daar, de straten van het binnenstadje berucht zijn, kunnen we het klooster van Santa Ana zien liggen, het paleis van Sancho Ortiz de Matienza en de toren van de Velasco.

We beginnen onze reis met een bezoek aan het vorstelijke complex van Artieta.

Dan gaan we richting Alava maar eerst beginnen met de aanval op de bergpas "**Peña Angulo**".

Van **Cozuela** loopt de route naar de idyllische omgeving naast "**San Peñaladros**".

Van de oude weg van de bergpas van **Peña Angulo** hebben we een prachtig panoramisch uitzicht.

Quincoces de Yuso is de hoofdstad van de "Valle de Losa" en hier kun je in de binnenstad een toren, een aantal huizen en een solide brug bewonderen.

De weg die leidt naar **Relloso** is in zeer slechte staat, wij raden alleen de "beklimming" aan voor degenen die willen wandelen door de tunnel van "**La complacera**" en de "**Pico del Fraile**" (bergtop)

De ruïnes van een toren steken in **Castrobarito** hoog uit, een bezichtiging waard.

De kerk van **Colina** is belangrijk voor de Romaanse kunst.

In **Tablega** zullen we een ander voorbeeld ontdekken van de Romaanse kunst. In het dorp kun je vragen naar de persoon die de sleutel heeft van deze kerk, deze is erg mooi van binnen.

Na het bezoek aan de Romaanse kerk van **Bercedo** gaan we terug naar Valle de Mena. We gaan langs de bergpas van "**el Cabrio**" en komen aan bij **Irús**.

De Romeinen hebben hier hun weg vele eeuwen geleden doorkruist. Ben behoedzaam op het kruispunt, dat het heiligdom van **Cantonad**, een zeer gewaardeerde plaats voor de inwoners van Mena.

Voordat we aankomen bij de middeleeuwse toren van **Lezana** passeren we een aantal andere interessante plaatsen zoals **Vivanco** en **Concejero**.

In de schaduw van de bergen van "**la Peña**" vinden we de kerk van Santa Maria in **Siones**, een echte parel van de romaanse kunst in een uitzonderlijk landschap.

Er zijn enkele aanwijzingen dat er een landweg van de Santiago route loopt voorbij **San Lorenzo de Vallejo**, vanwaar we kunnen genieten van nog een prachtig Romaans voorbeeld.

Als de route te lang duurt kun je van hier naar **Villasana** en laat je de rest van de route voor een andere dag.

De Valle de Mena is omringd door zijn typische landschap met graslanden en bossen, **Villasuso** biedt een goed voorbeeld van traditionele architectuur.

Een document over de stichting van het oude klooster van **Taranco**, van het jaar 800, toont voor het eerst het woord "Castilië".

Dan komen we langs **Caniego** en zien **Hornes** of **Ribota**. Voordat deze route eindigt kunnen de liefhebbers nog een beklimming maken naar de meren van **Ordunte**.

Casa La Sonrisa | casa rural

Calle la Iglesia PB Hedeso, num. 1 | 09212 Valle de Tobalina (Burgos) | España
tel. 0034 675 557 988 | casa.lasonrisa@gmail.com | www.casalasonrisa.es